# DIREKTYVOS

## KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO DIREKTYVA (ES) 2022/1647

**2022 m. rugsėjo 23 d.**

**kuria dėl nukrypti leidžiančios nuostatos, taikomos ekologinei gamybai tinkamų žemės ūkio augalų rūšių ekologiškoms veislėms, iš dalies keičiama Direktyva 2003/90/EB**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2002 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvą 2002/53/EB dėl bendrojo žemės ūkio augalų veislių katalogo ([1]), ypač į jos 7 straipsnio 2 dalies a ir b punktus,

kadangi:

(1) Komisijos direktyva 2003/90/EB ([2]) siekiama užtikrinti, kad valstybių narių į nacionalinius katalogus įtraukiamos žemės ūkio augalų rūšių veislės atitiktų Bendrijos augalų veislių tarnybos (toliau – BAVT) nustatytus protokolus. Visų pirma tais protokolais siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi taisyklių dėl tam tikrų žemės ūkio augalų rūšių veislių būtinųjų tikrinamųjų savybių ir būtinųjų tikrinimo sąlygų siekiant užtikrinti išskirtinumą, vienodumą ir stabilumą (IVS). Dėl neįtrauktų į BAVT protokolus rūšių ta direktyva siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi Tarptautinės naujų augalų veislių apsaugos sąjungos (TNAVAS) gairių;

(2) be kita ko, žemės ūkio augalų rūšių veislės turi atitikti Direktyvos 2003/90/EB III priede nustatytas auginimo ir naudojimo vertės (ANV) tyrimo sąlygas;

(3) būtina užtikrinti, kad gamintojai galėtų naudoti ekologinei gamybai tinkamas ekologiškas veisles, gaunamas iš ekologinės selekcijos veiklos. Kai kurios iš jų atitinka visų kitų tos pačios rūšies veislių IVS kriterijus, tačiau kitoms ekologinei gamybai skirtoms veislėms būdinga didelė genetinė ir fenotipinė atskirų dauginimo vienetų įvairovė;

(4) todėl galiojančiuose IVS protokoluose ir BAVT bei TNAVAS gairėse nustatyti vienodumo standartai netinkami ekologinei gamybai naudojamoms ekologiškoms veislėms, kurioms būdinga didelė genetinė ir fenotipinė įvairovė. Be to, reikia nustatyti ekologinio sektoriaus poreikius atitinkančius ANV tyrimo principus;

(5) todėl būtina suteikti galimybę nukrypti nuo esamų IVS tyrimo protokolų ir numatyti ANV tyrimo reikalavimus, kurie būtų labiau pritaikyti ekologinei gamybai tinkamoms ekologiškoms veislėms;

(6) taigi turėtų būti įmanoma pritaikyti esamus tam tikrų rūšių veislių tyrimo protokolus, kad jie atitiktų ekologinio žemės ūkio poreikius. Todėl yra tikslinga nukrypti nuo tam tikrų Komisijos direktyvos 2003/90/EB 1 straipsnio nuostatų ir nustatyti konkrečius ANV tyrimo reikalavimus;

(7) valstybės narės ne vėliau kaip kiekvienų metų gruodžio 31 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. turėtų pateikti Komisijai ir kitoms valstybėms narėms ataskaitą apie paraiškų skaičių ir IVS ir ANV tyrimų rezultatus, kad būtų užtikrinta reguliari tų reikalavimų peržiūra ir toliau įvertinamas poreikis juos iš dalies pakeisti, panaikinti arba taip pat taikyti kitoms rūšims;

([1]) OL L 193, 2002 7 20, p. 1.

([2]) 2003 m. spalio 6 d. Komisijos direktyva 2003/90/EB, nustatanti Tarybos direktyvos 2002/53/EB 7 straipsnio dėl būtiniausiai tikrintinų tam tikrų žemės ūkio augalų veislių požymių ir minimalių tikrinimo reikalavimų įgyvendinimo priemones (OL L 254, 2003 10 8, p. 7).

(8) todėl Direktyva 2003/90/EB turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista;

(9) kompetentingos institucijos ir atitinkami profesionalūs veiklos vykdytojai turėtų turėti pakankamai laiko prieš pradedant taikyti nacionalines nuostatas, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę;

(10) šioje direktyvoje nustatytos priemonės atitinka Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinio komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

*1 straipsnis*

**Direktyvos 2003/90/EB pakeitimai**

Direktyva 2003/90/EB iš dalies keičiama taip:

1) 1 straipsnis iš dalies keičiamas taip:

a) 2 dalis pakeičiama taip:

„2. Išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo požiūriu, nedarant poveikio antrai pastraipai:

a) I priede išvardytos rūšys atitinka reikalavimus, nustatytus tame priede išvardytuose Bendrijos augalų veislių tarnybos administracinės tarybos (BAVT) nustatytus „Išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo tyrimų protokoluose“;

b) II priede išvardytos rūšys atitinka tyrimų gaires, kuriomis reglamentuojama, kaip atlikti tame priede išvardytus Tarptautinės naujų augalų veislių apsaugos sąjungos (TNAVAS) išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo tyrimus.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, kiek tai susiję su vienodumu, ekologinei gamybai tinkamos ekologiškos veislės, priklausančios IV priedo A dalyje išvardytoms rūšims, gali atitikti to priedo B dalyje išvardytas sąlygas.

Valstybės narės ne vėliau kaip kiekvienų metų gruodžio 31 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. praneša Komisijai ir kitoms valstybėms narėms apie veislių registravimo paraiškų skaičių ir tų ekologiškų veislių išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo tyrimo rezultatus.“;

b) 3 dalis papildoma šiomis antra ir trečia pastraipomis:

„Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, kiek tai susiję su auginimo ar naudojimo verte, ekologinei gamybai tinkamos ekologiškos veislės, priklausančios IV priedo A dalyje išvardytoms rūšims, gali atitikti to priedo B dalyje nustatytas sąlygas.

Valstybės narės ne vėliau kaip kiekvienų metų gruodžio 31 d. iki 2030 m. gruodžio 31 d. praneša Komisijai ir kitoms valstybėms narėms apie tų ekologiškų veislių auginimo ir naudojimo vertės tyrimo paraiškų skaičių ir to tyrimo rezultatus.“;

2) Šios direktyvos priede pateiktas tekstas įrašomas kaip IV ir V priedai.

*2 straipsnis*

**Perkėlimas į nacionalinę teisę**

1. Valstybės narės ne vėliau kaip 2023 m. birželio 30 d. priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Tas nuostatas jos taiko nuo 2023 m. liepos 1 d.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

*3 straipsnis*

**Įsigaliojimas**

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

*4 straipsnis*

**Adresatai**

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje 2022 m. rugsėjo 23 d.

*Komisijos vardu*
Stella KYRIAKIDES
*Komisijos narė*

*PRIEDAS*

*„IV PRIEDAS*

A DALIS

**1 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodytos rūšys**

Miežiai

Kukurūzai

Rugiai

Kviečiai

B DALIS

**Specialiosios nuostatos dėl ekologiškų žemės ūkio augalų rūšių, tinkamų ekologinei gamybai, išskirtinumo, vienodumo ir stabilumo tyrimų**

1. **Bendroji taisyklė**

Ekologiškoms žemės ūkio augalų rūšių veislėms taikomos toliau nurodytos nuostatos.

1.1. Išskirtinumo ir stabilumo požiūriu turi būti stebimos ir aprašomos visos I ir II prieduose nurodytų protokolų ir gairių charakteristikos.

1.2. Vienodumo požiūriu turi būti stebimos ir aprašomos visos I ir II prieduose nurodytų protokolų ir gairių charakteristikos, o dėl 2 punkte išvardytų charakteristikų taikomos šios nuostatos:

a) šios charakteristikos gali būti vertinamos ne taip griežtai;

b) kai toms charakteristikoms taikoma nuo atitinkamo techninio protokolo leidžianti nukrypti nuostata, numatyta 2 punkte, veislės vienodumo lygis turi būti panašus į žinomų Sąjungoje palyginamų veislių vienodumą.

2. **Nuo techninių protokolų nukrypti leidžianti nuostata**

2.1. Miežiai

Miežių (*Hordeum vulgare* L.) rūšiai priklausančių veislių šios ištirtos veislės BAVT protokolo BAVT/TP-019/5 IVS charakteristikos gali skirtis nuo šių IVS vienodumo reikalavimų:

BAVT Nr. 5 — Paskutinis lapas: prielapių nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 8 — Paskutinis lapas: lapamakštės gleivėtumas

BAVT Nr. 9 — Akuočiai: viršūnių nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 10 — Varpa: gleivėtumas

BAVT Nr. 12 — Grūdas: Lemos gyslų nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 16 — Sterili varputė: padėtis erdvėje

BAVT Nr. 17 — Varpa: forma

BAVT Nr. 20 — Akuočiai: ilgis

BAVT Nr. 21 — Ašis: pirmojo segmento ilgis

BAVT Nr. 22 — Ašis: pirmojo segmento kreivumas

BAVT Nr. 23 — Vidurinė varputė: varpažvynio ilgis ir jo akuočio ilgis grūdo atžvilgiu

BAVT Nr. 25 — Grūdas: lemos užpakalinės pusės vidinių šoninių gyslų dantytumas

2.2. Kukurūzai

Kukurūzų (*Zea mays* L.) rūšiai priklausančių veislių atveju šios ištirtos veislės BAVT protokolo BAVT/TP-002/3 IVS charakteristikos gali skirtis nuo šių IVS vienodumo reikalavimų:

BAVT Nr. 1 — Pirmasis lapas: lapamakštės nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 2 — Pirmasis lapas: viršūnės forma

BAVT Nr. 8 — Šluotelė: varpažvynio nusispalvinimas antocianu, išskyrus pagrindą

BAVT Nr. 9 — Šluotelė: dulkinės nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 10 — Šluotelė: kampas tarp pagrindinės ašies ir šoninių atšakų

BAVT Nr. 11 — Šluotelė: šoninių atšakų kreivumas

BAVT Nr. 15 — Stiebas: atraminių šaknų nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 16 — Šluotelė: varpučių tankis

BAVT Nr. 17 — Lapas: lapamakštės nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 18 — Stiebas: tarpubamblių nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 19 — Šluotelė: pagrindinės ašies ilgis virš žemiausios šoninės atšakos

BAVT Nr. 20 — Šluotelė: pagrindinės ašies ilgis virš aukščiausios šoninės atšakos

BAVT Nr. 21 — Šluotelė: šoninės atšakos ilgis

2.3. Rugiai

Rugių (*Secale cereale* L.) rūšiai priklausančių veislių atveju šios ištirtos veislės BAVT protokolo BAVT/TP-058/1 IVS charakteristikos gali skirtis nuo šių IVS vienodumo reikalavimų:

BAVT Nr. 3 — Diegamakštė: nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 4 — Diegamakštė: ilgis

BAVT Nr. 5 — Pirmasis lapas: lapamakštės ilgis

BAVT Nr. 6 — Pirmasis lapas: lapalakščio ilgis

BAVT Nr. 8 — Paskutinis lapas: lapamakštės gleivėtumas

BAVT Nr. 10 — Lapas, esantis šalia paskutinio lapo: lapalakščio ilgis

BAVT Nr. 11 — Lapas, esantis šalia paskutinio lapo: lapalakščio plotis

BAVT Nr. 12 — Varpa: gleivėtumas

BAVT Nr. 13 — Stiebas: plaukuotumas žemiau varpos

2.4. Kviečiai

Kviečių (*Triticum aestivum* L. *subsp. aestivum*.) rūšiai priklausančių veislių atveju šios ištirtos veislės BAVT protokolo BAVT/TP-003/5 IVS charakteristikos gali skirtis nuo šių IVS vienodumo reikalavimų:

BAVT Nr. 3 — Diegamakštė: nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 6 — Paskutinis lapas: prielapių nusispalvinimas antocianu

BAVT Nr. 8 — Paskutinis lapas: lapamakštės gleivėtumas

BAVT Nr. 9 — Paskutinis lapas: lapalakščio gleivėtumas

BAVT Nr. 10 — Varpa: gleivėtumas

BAVT Nr. 11 — Šiaudas: kaklelio gleivėtumas

BAVT Nr. 20 — Varpa: forma žiūrint iš šono

BAVT Nr. 21 — Viršutinis stiebo segmentas: plaukuotas plotas išgaubtame paviršiuje

BAVT Nr. 22 — Apatinis varpažvynis: peties plotis

BAVT Nr. 23 — Apatinis varpažvynis: peties forma

BAVT Nr. 24 — Apatinis varpažvynis: galiuko ilgis

BAVT Nr. 25 — Apatinis varpažvynis: galiuko forma

BAVT Nr. 26 — Apatinis varpažvynis: plaukuotas plotas vidiniame paviršiuje

*V PRIEDAS*

A DALIS

**1 straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje nurodytų rūšių sąrašas**

Miežiai

Kukurūzai

Rugiai

Kviečiai

B DALIS

**Sąlygos, kurios turi būti įvykdytos. Ekologinei gamybai tinkamų ekologiškų veislių auginimo ir naudojimo vertė**

1. Auginimo ir naudojimo tyrimas atliekamas laikantis ekologinių reikalavimų ir Reglamento (ES) 2018/848 nuostatų, visų pirma 5 straipsnio d, e, f ir g punktuose nustatytų bendrųjų principų ir 12 straipsnyje nustatytų augalų auginimo taisyklių.

2. Tiriant veislę ir vertinant tyrimo rezultatus atsižvelgiama į specifinius ekologinio žemės ūkio poreikius ir tikslus. Tiriamas atsparumas ligoms arba ligų tolerancija ir prisitaikymas prie įvairių vietos dirvožemio ir klimato sąlygų.

3. Jei kompetentingos institucijos negali numatyti tyrimo ekologinės gamybos sąlygomis arba tam tikrų charakteristikų, įskaitant imlumą ligoms, tyrimo, tyrimai gali būti atliekami pagal vieną iš šių punktų:

   a) prižiūrint kompetentingai institucijai ekologiškų selekcininkų patalpose arba ekologiniuose ūkiuose;

   b) mažų sąnaudų sąlygomis ir minimaliai apdorojant;

   c) kitoje valstybėje narėje, jei valstybės narės yra sudariusios dvišalius susitarimus atlikti bandymus ekologinės gamybos sąlygomis.

   Veislės auginimo ar naudojimo vertė laikoma pakankama, jeigu palyginti su kitomis veislėmis, laikomomis priimtinomis atitinkamos valstybės narės kataloge, jos charakteristikų visuma, bent jau gamybos bet kuriame konkrečiame regione požiūriu, yra akivaizdžiai pranašesnė, jeigu skirta auginti arba naudoti kultūras ar iš jų pagamintus produktus įvairiomis galimomis paskirtimis. Pranašesnės žemės ūkio gamybos charakteristikos, susijusios su ūkininkavimo praktika ir maisto ar pašarų gamyba, kurios yra naudingos ekologiniam žemės ūkiui, laikomos ypač vertingomis atliekant ANV tyrimą.

4. Kompetentinga institucija nustato skirtingas tyrimo sąlygas, pritaikytas specifiniams ekologinio žemės ūkio poreikiams, ir pareiškėjo prašymu, atsižvelgdama į savo pajėgumus, patikrina, ar yra atkuriamų metodų.“